

Engels til Marx i London

Denne teksten er henta fra *Marx-Engels-Lenin, Anarkisme og anarko-syndikalisme* utgitt av forlaget Ny Dag i 1976. Det kan ha forekommet feil i teksten under digitaliseringsarbeidet.

Manchester, 21. august 1851

. . . Jeg har kommet gjennom halvparten av Pr(oudhons) bok11 og synes at din mening er fullt ut berettiget. Hans appell til borgerskapet, hans vending tilbake til Saint-Simon og hundre andre saker og ting allerede i den kritiske delen bekrefter at han betrakter den industrielle klassen, borgerskapet og proletariatet, som egentlig identisk og bare kommet i motsetning til hverandre som følge av at revolusjonen ikke er fullført. Den kvasi-filosofiske historiekonstruksjonen er innlysende: før revolusjonen var den industrielle klasse i en *i-seg-selv*-tilstand; mellom 1789 og 1848 i en motsetnings-tilstand, negasjon; Proudhons syntese er å avslutte det hele med en fanfare. Jeg har inntrykk av at hele affæren er et siste forsøk på å forsvare borgerskapet teoretisk. Våre premisser om den materielle produksjon som det avgjørende historiske insitament, klassekampen osv. er stort sett akseptert, for det meste i en forvrengt form, og på dette – ved hjelp av kvasi-hegelsk sjonglering baseres så eksperimentet med etter foregivende å trekke proletariatet inn i borgerskapet. Jeg har ikke lest den syntetiske delen ennå. Hans angrep på Louis Blanc, Robespierre og Rousseau inneholder nette saker her og der, men i det store og hele fins det knapt noe mer pretensiøst og overflatisk enn hans kritikk av politikken, dvs. der han tar for seg demokratiet, og, på samme måten som «Neue Preussische Zeitung» og hele den gamle historiske skolen, kommer trekkende med antallet personer som

et argument, og ikke skammer seg for å bruke smålige praktiske betenkeligheter, en skolegutt verdig, for å bygge opp systemene sine. Og hvilken storartet idé å vise at Makt og Frihet er uforlikelige motsigelser, og at ingen regjeringsform kan gi ham en tilstrekkelig moralsk grunn til hvorfor *han* skulle adlyde den! Himmel og hav hva er så makten til for?

For øvrig – jeg er helt sikker på at herr Ewerbeck har latt ham få sin oversettelse av Manifestet og underhånden kanskje også oversettelser av dine artikler i «Revue». Noen av poengene er helt sikkert stjålet fra denne kilden, f. eks. at styringsmakt ikke er noe annet enn én klasses makt for å undertrykke de andre, og at den vil forsvinne sammen med at klassemotsetningen forsvinner. Dertil mange poenger om den franske bevegelsen siden 1848. Jeg tror ikke han har funnet alt dette i din bok mot ham . . .

Første gang offentliggjort i

«Briefwechsel zwischen F. Engels und K. Marx»

Bd. 1, Stuttgart 1913